

Lietuvos tarptautinių partnerysčių strateginės gairės 2026–2030 m.

Kontekstas

Situacija Lietuvoje

Pastaraisiais metais Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo (VB) politika patyrė reikšmingų pokyčių. **Pirma**, intensyvi parama Ukrainai išryškino vystomojo bendradarbiavimo svarbą ir padarė didelę įtaką požiūrio kaitai – įsitikinta, kad tikslinga parama gali tapti esminiu transformacijos veiksniumi. **Antra**, bendradarbiaujant su Europos Komisijos (EK) Reformų ir investicijų darbo grupe bei Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), parengtas pokyčių veiksmų planas, skirtas sustiprinti vystomojo bendradarbiavimo ekosistemą ir gebėjimus tarptautinių partnerysčių kūrimui. **Trečia**, Vyriausybės strateginės analizės centro atliktas Vystomojo bendradarbiavimo strateginių kryptų 2022–2025 m. vertinimas¹ išryškino kilusius iššūkius ir pateikė rekomendacijų, į kurias buvo atsižvelgta rengiant šias strategines gaires. Taip pat pripažinta, kad privataus sektoriaus dalyvavimas gali sustiprinti vystomojo bendradarbiavimo poveikį dalijantis žiniomis ir technologijomis, investuojant ir kuriant darbo vietas, **todėl išaugo poreikis įtraukti verslą į vystomojo bendradarbiavimo veiklas.**

Atsižvelgiant į šiuos veiksnius, suformuotas naujas vystomojo bendradarbiavimo naratyvas, pabrėžiantis abipusiškai naudingas partnerystes, o ne vienpusę pagalbą. Nacionalinis pažangos planas aiškiai įtvirtino, kad vystomasis bendradarbiavimas yra svarbi valstybės „**švelniosios galios**“ dalis – jis didina Lietuvos įtaką ir žinomumą pasaulyje bei kuria ilgalaikę grąžą Lietuvai.

Situacija pasaulyje

Tarptautinė aplinka kelia daug iššūkių. Tebesitęsiantis brutalus Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, kituose regionuose karų ir konfliktų skaičius taip pat auga, didėja nestabilumas. Sparčiai progresuoja **klimato kaita**, sukeldama vis dažnesnius ekstremalius reiškinius ir svarbių išteklių stygių. **Globalios vystomojo bendradarbiavimo tendencijos keičiasi** – pavyzdžiui, Jungtinės Amerikos Valstijos peržiūrėjo savo paramos vystymuisi politiką ir uždarė savo vystomojo bendradarbiavimo agentūrą USAID, kiti donoriai taip pat mažina finansavimą ir keičia politikos kryptis. Artėja **Darnaus vystymosi tikslų (DVT)** įgyvendinimo ciklo pabaiga 2030 m., tačiau daugelio tikslų dar nepavyko pasiekti ir mažai tikėtina, kad pavyks per likusius 5 metus. Be to, pasaulyje pastebimas **pilietinės erdvės mažėjimas** – nevyriausybiniams organizacijoms ir nepriklausomai žiniasklaidai kyla vis didesnių suvaržymų.

Apibendrinant pasaulyje vyksta vis daugiau **daugialypių krizių** – nuo karų ir pandemijų iki klimato kaitos sukeltų nelaimių. Nė viena valstybė nepajėgi įveikti tokių iššūkių viena; būtinos patikimos, ilgalaikės partnerystės, grindžiamos abipuse nauda. Tapusi ES nare, Lietuva prisiėmė įsipareigojimą teikti paramą vystymuisi, ir 2026–2030 m. šį įsipareigojimą įgyvendins sutelkdama pastangas srityse, kuriose turi didžiausią kompetenciją ir gali sukurti didžiausią vertę tiek tarptautinei bendruomenei, tiek sau pačiai.

¹ [URM_VB_tyrimas_DBSIS.pdf](#)

Strateginė kryptis ir pokyčio esmė

Atsižvelgdami į kontekstą, vystomojo bendradarbiavimo politikoje siekiame veikti strategiškiau ir sustiprinti savo veiklų ilgalaikį poveikį. Šiose strateginėse gairėse numatyti keli esminiai **pokyčiai**:

- **nuo pagalbos prie abipusiškai naudingų partnerysčių**: vietoj tradicinio donoro-gavėjo požiūrio, kai pagalba teikiama viena kryptimi, pereinama prie lygiavertės partnerystės. Tai reiškia, kad tiek Lietuva, tiek šalys partnerės mokosi viena iš kitos, drauge stiprina kompetencijas, diegia inovacijas, kuria tvarius pokyčius. **Kuriama abipusė nauda**: investuodama į kitų šalių ateitį, Lietuva kartu investuoja ir į savo ilgalaikę gerovę, nes stipresni partneriai prisideda prie bendro saugumo ir gerovės;
- **nuo geografinių prie sektorinių prioritetų**: strateginėse gairėse daugiausia dėmesio skiriama ne konkrečioms šalims, o teminėms sritims, kuriose Lietuva turi didžiausią patirtį. Remiantis ankstesnių kryptių patirtimi ir STRATA vertinimu, Lietuva sutelks pastangas į **penkias prioritetines sritis – demokratinio, socialinio, skaitmeninio, aplinkos ir ekonominio atsparumo stiprinimą**, kad būtų išvengta išteklių išskaidymo ir užtikrinta didesnė projektų bei programų kokybė ir poveikis.

Tarptautinių partnerysčių geografija derinama su užsienio politikos tikslais – Lietuva jau turi stiprią patirtį Europos Sąjungos Rytų kaimynystės regione, taip pat išplėtė veiklas Afrikoje. 2023 m. patvirtinta Indijos ir Ramiojo vandenyno strategija ir jos įgyvendinimo planas, apimantis ir vystomojo bendradarbiavimo veiklas. Taigi Lietuva orientuosis į tas šalis, kuriose:

- veikia mūsų diplomatinės atstovybės ar turimos antrinės akreditacijos;
- Lietuvos įsitraukimas yra ypač svarbus užsienio politikos tikslams;
- Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ekosistemos dalyviai jau yra užmezgę partnerystes.

Ukraina Lietuvai išlieka svarbiausiu prioritetu – parama jai teikiama remiantis Lietuvos įsitraukimo į Ukrainos atstatymą ir atkūrimą gairėmis². Lietuva Ukrainoje įgytas žinias ir patirtis nuosekliai siekia panaudoti kituose regionuose, taip pat **kurti trišales partnerystes vystymuisi** įtraukiant Ukrainą, kaip šalį, atnešančią unikalią patirtį pilietinio ir institucijų atsparumo, krizių valdymo, maisto saugos, kovos su dezinformacija, civilinės saugos, išminavimo ir kt. srityse;

- **nuo trumpalaikių pavienių projektų prie strateginių ilgalaikių programų**: veikla orientuojama į **3–5 metų trukmės strategines programas** (angl. *flagship*), turinčias aiškius tikslus ir pamatuojamus rezultatus. Kiekviena programa bus periodiškai peržiūrima, vertinant pasiektą pažangą ir atsižvelgiant į besikeičiančias aplinkybes bei ateities tendencijas. Tai užtikrins veiklos aktualumą, leis greitai reaguoti į pokyčius ir sudarys sąlygas ilgalaikiam poveikiui.

² Šios gairės laikomos atskira šalies strategija (angl. *country strategy*), kuri yra neatsiejama bendrų Tarptautinių partnerysčių strateginių gairių dalis.

Veiklos principai

Kurdama tarptautines partnerystes, Lietuva remiasi tarptautiniais įsipareigojimais ir gerąja praktika: Darnaus vystymosi tikslais, paramos efektyvumo principais, apimančiais besivystančių šalių atsakomybę už vystymosi prioritetus, dėmesį rezultatams, įtraukimą bei skaidrumą ir abipusę atskaitomybę, Adis Abebos veiksmų darbotvarke ir Paryžiaus susitarimu dėl klimato kaitos. Atsižvelgiant į šiuos pagrindus, suformuluoti svarbiausi veiklos principai, kuriais grindžiamos visos iniciatyvos:

- **šalių partnerių poreikių ir Lietuvos pridėtinės vertės sinergija** – veikiame ten, kur labiausiai reikia ir kur dėl turimos patirties, įdirbio, kompetencijos ir (ar) (politinio) angažuotumo turime ką pasiūlyti;
- **specializacija ir išplečiamumas (angl. scalability)** – išteklius ir energiją skirsime veikloms, turinčioms tęstinumo, kartotinumą ir plėtros potencialą. Prioritetą teikiame tokioms iniciatyvoms, kurios turi galimybę augti, pritraukti tarptautinį finansavimą ir partnerių ir atitinka teigiamo poveikio investavimo principą. Plėsdami veiklas siekiame didesnio poveikio – tiek socialinio poveikio šalims partnerėms, tiek Lietuvai, stiprinant „švelniąją galią“ ir tarptautinę įtaką;
- **įgalinimas ir bendrakūryba (angl. co-creation)** – prioritetą skiriame programoms ir projektams, kurie suteikia įrankių, įgūdžių, žinių ir išteklių, reikalingų ilgalaikiai ir tvariai valstybės, bendruomenės, individo pažangai. Kuriame sprendimus kartu su partneriais, skatiname Lietuvos ir šalių partnerių institucijų, pilietinės visuomenės, verslo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą kuriant ir įgyvendinant projektus ir programas;
- **daugiašalės ir dvišalės veiklos sinergija** – skatiname Lietuvos institucijų ir organizacijų įsitraukimą į ES ir kitų tarptautinių organizacijų programų įgyvendinimą, tikslingai siekiame dvišalės paramos sąsajų su tarptautiniais instrumentais. Daugiašalė parama skiriama ten, kur siejasi su mūsų galimybėmis įsitraukti bei didina Lietuvos matomumą tarptautinėje arenoje. Siekiame subalansuoto Lietuvos ir šalių partnerių interesų atspindėjimo tarptautinėse organizacijose;
- **racionalus skubiųjų poreikių derinimas su ilgalaikę tvaraus vystymosi vizija** – esame lankstūs, racionalūs ir greitai reaguojame į besikeičiančias aplinkybes, bet kartu siekiame, kad trumpojo laikotarpio iniciatyvos kurtų tvaraus ekonominio ir socialinio vystymosi pamatus.

Apibendrinant Lietuvos tarptautinės partnerystės:

- grindžiamos **lygiavertiškumo ir bendrakūrybos** nuostatomis – sprendimus kuriame kartu su partneriais;
- siekia **išplečiamumo ir poveikio** – darome tai, ką mokame geriausiai;
- užtikrina **skaidrumą ir atskaitomybę** – keliame aiškius tikslus ir matuojame rezultatus;
- derina **greitą reagavimą su ilgalaikę plėtra** – dirbame šiandien, galvodami apie rytojį.

Vizija 2030 ir pokyčio teorija

Vizija 2030

Lietuva savo tarptautines partnerystes planuoja ilgalaikės vizijos kontekste. **Valstybės pažangos strategijoje „Lietuva 2050“** mūsų šalis apibrėžiama kaip **atspari valstybė, konstruktyvi ir įtakinga globalios politikos veikėja**. Joje pabrėžiama, kad vystomojo bendradarbiavimo politika yra integrali Lietuvos užsienio ir saugumo politikos dalis. Vadovaudamasi šiomis nuostatomis, Lietuva 2026–2030 m. pereina nuo vienos pusės donorystės prie **lygiaverčių partnerysčių**, kurios didina šalių partnerių (ir kartu Lietuvos) atsparumą ir kuria abipusę naudą mūsų visuomenėms.

Pagrindinis naratyvas – atsparumo stiprinimas

Šiandienos pasaulyje vystymasis yra neatsiejamas nuo saugumo, o juos geriausiai sieja **atsparumas – esminė vertybė** tiek šalyse partnerėse, tiek Lietuvoje. Pripažįstame, kad visi esame pažeidžiami – mes taip pat galime pasimokyti iš iššūkių, su kuriais susiduria mūsų partneriai. Todėl ypatingą dėmesį skiriame **abipusei partnerystei**, kurioje kiekviena pusė prisideda ir kartu stiprėja.

Atsparumo pagrindas – laisvas, saugus, aktyvus pilietis, gebantis pasirūpinti savimi ir savo bendruomene. Siekiame kurti sąlygas ir ugdyti gebėjimus, leidžiančius žmonėms būti veikliams, iniciatyviems ir pilietiškiems – kad kiekvienas laisvas, saugus ir aktyvus žmogus prisidėtų prie savo šalies ateities kūrimo. Todėl **mūsų tikslas – stiprinti atsparumą per žmogų, bendruomenę ir visuomenę**, kurioje pilietiškumas, saugumas ir veiklumas sudaro tvirtą pagrindą ilgalaikiai partnerystei ir bendram augimui.

Vizija 2030 – Lietuvos tarptautinės partnerystės prisideda prie laisvo, atspaus ir klestinčio pasaulio kūrimo. Šalys partnerės (kartu su jomis ir Lietuva) tampa atspaus sukurtimams, savarankiškesnės ir sėkmingai integruotos į pasaulio ekonomiką bei politines struktūras. Lietuvos indėlis padeda stiprinti jų gebėjimą sugerti krizių padarinius, prisitaikyti prie pokyčių ir transformuoti savo valdymo bei ekonomikos sistemas tvarios plėtros linkme.

Pokyčio teorija (angl. *Theory of Change*)

Šios strateginės gairės grindžiama **pokyčio teorija**, kuri daro prielaidą, kad investuojant į tam tikras kertines sritis ir vadovaujantis partnerystės principu galima pasiekti ilgalaikių teigiamų pokyčių.

Kaip tai veikia? Lietuvos investicijos – finansinė parama, ekspertinės žinios, technologijų perdavimas, infrastruktūros plėtra – bus nukreiptos į konkrečias programas kiekviename prioritetiniame sektoriuje. Šios programos duos apčiuopiamų rezultatų: bus apmokyti specialistai, įgyvendintos reikalingos reformos, sukurta ar atnaujinta infrastruktūra, sustiprės vietos institucijos. Šie rezultatai ilgainiui lems didesnius pokyčius nacionaliniu lygmeniu: sustiprės šalių partnerių institucijų ir bendruomenių pajėgumai, pagerės viešųjų paslaugų kokybė, išaugs ekonominis ir socialinis atsparumas. Galiausiai tai prisidės prie bendros, šalims partnerėms ir Lietuvai aktualios, vizijos įgyvendinimo – stiprėjant šalims partnerėms, kartu didėja ir Lietuvos atsparumas, saugumas bei gerovė. Taigi investicijos į kitus tampa bendromis investicijomis: padedame kurti pasaulį, kuriame ir mums patiems saugiau ir geriau gyventi.

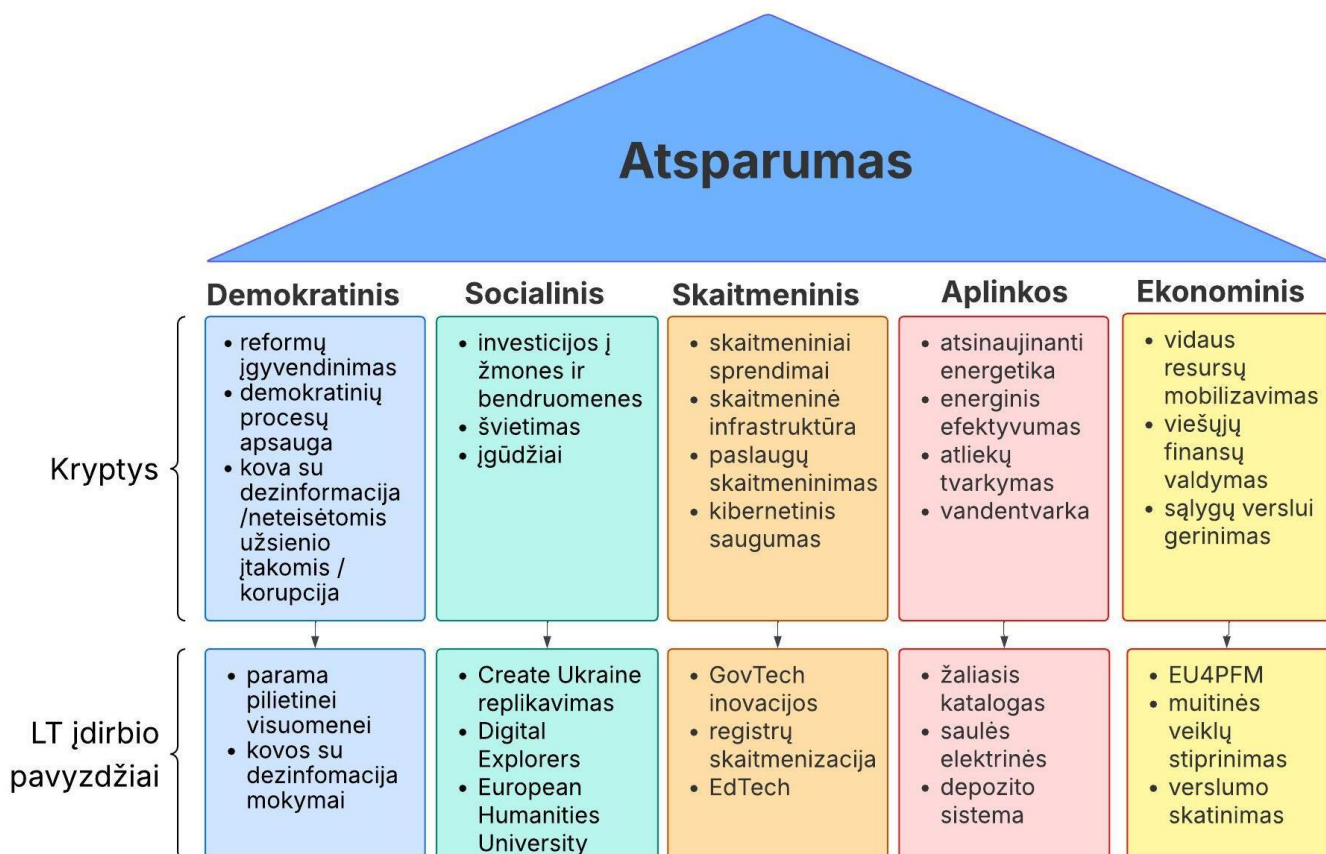
Atsparumo sąvoka

Remiantis EBPO apibrėžimu, **atsparumas** – tai namų ūkių, bendruomenių ir valstybių **gebėjimas sugerti sukrėtimus, atsigauti po jų ir prisitaikyti prie ilgalaikių iššūkių, pokyčių bei neapibrėžtumo**. Paprasčiau tariant, tai gebėjimas efektyviai reaguoti į įvairias krizes, atsigauti ir išmokti gyventi naujomis sąlygomis. Atsparumą didina trijų rūšių gebėjimai: **absorbcinis gebėjimas** (pasirengti galimiems sukrėtimams, sušvelninti jų poveikį ir išlaikyti būtiniausias funkcijas krizės metu), **adaptacinis gebėjimas** (prisitaikyti prie kintančių sąlygų, kad sistema galėtų toliau funkcionuoti nepatirdama esminių nuostolių) ir **transformacinis gebėjimas** (prireikus iš esmės pertvarkyti sistemą, kad net dideli sukrėtimai nebetrinkdytų jos veiklos).

Stiprindama šalių partnerių demokratinį, socialinį, skaitmeninį, aplinkos ir ekonominį atsparumą, Lietuva siekia prisidėti prie to, kad jos partneriai galėtų **geriau įveikti sukrėtimus, sparčiau prisitaikyti prie pokyčių ir tvariai augti**. Ilgainiui tai sukuria saugesnę ir atsparesnę aplinką visiems – ir mūsų partneriams, ir mums patiems.

Sektoriniai prioritetai

Atsižvelgdama į savo patirtį, nacionalinius interesus ir šalių partnerių poreikius, Lietuva nustato **sektorinius prioritetus**, kuriais remdamasi kurs ir stiprins tarptautines partnerystes 2026–2030 m. Kiekviena prioritetinė sritis prisideda prie šalių partnerių atsparumo stiprinimo – tiesiogiai ar netiesiogiai didina jų gebėjimą atlaikyti krizes ir tvariai vystytis.

1. Demokratinis atsparumas

Lietuva savo tarptautines partnerystes grindžia taisyklėmis pagrįsta tarptautine tvarka ir tvirtu vertybiniu pamatu – pagarba žmogaus teisėms, įstatymų viršenybei ir valdžios atskaitomybei. Šiuo prioritetu sutelkiame paramą institucijų skaidrumui ir atskaitomybei, sąžiningiems rinkimams, kovai su korupcija, pilietinės visuomenės ir nepriklausomos žiniasklaidos pajėgumams bei atsparumui dezinformacijai.

Mažoms šalims taisyklėmis pagrįsta tarptautinė tvarka yra egzistencinė saugumo ir gerovės sąlyga: ji riboja jėgos politiką, suteikia prognozuojamas taisykles prekybai ir investicijoms, užtikrina lygias teises priimant sprendimus bei neprievartinio ginčų sprendimo mechanizmus. Todėl Lietuvos užsienio politika grindžiama nuosekliu įsipareigojimu stiprinti taisyklėmis pagrįstą tarptautinę tvarką ir kartu plėsti demokratinį vertybių erdvę. Lietuvos ir ES atsparumas neatsiejamas nuo demokratinį partnerių ir pilietinės visuomenės stiprinimo visame pasaulyje.

Lietuvos įdirbis veikimo kryptių nustatymui:

- **Parama demokratijai, institucijų stiprinimui ir reformų įgyvendinimui yra viena iš svarbiausių Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo kryptių** jau daugiau nei 20 metų. Per šį laikotarpį įgyvendinta daugiau kaip 800 projektų šioje srityje visame pasaulyje, daugiausia ES Rytų kaimynystės šalyse.
- **Lietuva yra viena iš aktyviausių ES TAİEX ir TWINNING programų dalyvių.** 2004–2025 m. Lietuvos institucijos individualiai ar konsorciame su kitų ES šalių partneriais laimėjo **148 ES TWINNING projektus.**
- Turėdama **daugiau nei 20 metų patirties kryptingai kovojant su dezinformacija ir kitomis susijusiomis grėsmėmis**, Lietuva dalijasi savo patirtimi ir praktiniais sprendimais su šalimis partnerėmis – įgyvendinta **daugiau kaip 30** vystomojo bendradarbiavimo projektų šioje srityje. Nuo 2024 m. Lietuva kartu su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) rengia tarptautinius seminarus, skirtus atsparumui užsienio informacijos manipuliacijoms ir kišimuisi stiprinti.

Siūlomos veikimo kryptys 2026-2030 m.³:

- demokratinio atsparumo srityje Lietuva toliau plėtos **institucinį bendradarbiavimą, ypač padedant įgyvendinti struktūrines reformas** – šalių partnerių institucijas stiprinsime per ES TWINNING ir TAİEX programas, dvišalius ekspertų mainus;
- aktyviai **prisidėsime prie Europos demokratijos skydo iniciatyvos** įgyvendinimo, plėsimė mokymus, skirtus atsparumui užsienio informacijos manipuliacijoms ir kišimuisi, dalysimės patirtimi koordinuodami atsaką į krizes;
- **tęsime ir plėsimė antikorupcines iniciatyvas**, projektus ir programas, padedančius diegti skaidrumo priemones;
- sieksime įgyvendinti naujas iniciatyvas, tokias kaip „**Jaunųjų lyderių akademija**“, kuri galėtų suburti ir ugdyti jaunuosius lyderius iš ES Rytų kaimynystės šalių ir kitų regionų.

³ Veiklų sąrašas yra preliminarios gairės veikimui ir nėra baigtinis.

2. Socialinis atsparumas

Socialinio atsparumo didinimas – tai investicijos į žmones ir bendruomenes, stiprinant solidarumu, pasitikėjimu ir bendradarbiavimu grįstus socialinius santykius, kurie padeda išgyventi ir prisitaikyti prie socio-ekonominių pokyčių. Šiame kontekste investicijos į įtraukų švietimą ir įgūdžių stiprinimą tampa esminiu socialinio atsparumo veiksmu, mažinančiu nelygybę, skatinančiu pilietinį dalyvavimą ir kuriančiu ilgalaikę visuomenės gerovę bei atsparumą. Įtraukus švietimas suteikia galimybę įgyti žinių ir kompetencijų, stiprinančių pasitikėjimą, bendradarbiavimą ir atsakomybės jausmą, sudarant sąlygas prisidėti prie šalies vystymosi.

Lietuva remia šalių partnerių švietimo sistemas, ypatingą dėmesį skirdama kokybiškam, saugiam ir įtraukiam ugdymui. Investicijos apims infrastruktūros plėtrą, profesinį mokymą, jaunimo įgūdžių stiprinimą bei iniciatyvas, mažinančias socialinę nelygybę ir užtikrinančias pažeidžiamų grupių įtraukimą. Taip pat skatinsime mainų, stipendijų ir mokymosi visą gyvenimą programas. Prisidėsime prie jaunųjų profesionalų ugdymo ir pritraukimo darbui viešajame sektoriuje.

Lietuvos įdirbis veikimo kryptių nustatymui:

- **Lietuva sukaupė įvairiapusę patirtį įgyvendindama švietimo ir įgūdžių stiprinimo projektus** – nuo Afganistano (2006–2013 m.) ir Irako (nuo 2018 m.) iki visapusiško įsitraukimo į Ukrainos švietimo sektoriaus atkūrimą (nuo 2015 m.). Šie projektai apima infrastruktūros plėtrą, sistemų tobulinimą ir mokymosi rezultatų gerinimą.
- **Europos humanitarinis universitetas (EHU)**, 2004 m. persikėlęs iš Minsko į Vilnių, ne tik teikia aukštos kokybės išsilavinimą Baltarusijos ir kitų regiono šalių studentams, bet ir tapo svarbiu pilietinio įsitraukimo, kritinio mąstymo ir kultūros puoselėjimo centru. Lietuva kartu su Europos Komisija ir Švedija remia EHU finansiškai ir dalyvauja jo valdysenoje.
- Įgyvendindama „**EU4Youth**“ programą (15,12 mln. Eur) visose Rytų kaimynystės šalyse, Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA) sukaupė reikšmingą patirtį skatinant jaunimo užimtumą ir ugdant įgūdžius.
- **Skaitmeninių įgūdžių stiprinimo programos**, tokios kaip „Digital Explorers“ ir „Women Go Tech“, yra gerosios praktikos pavyzdžiai, atliepiantys šiuolaikinės darbo rinkos poreikius ir darantys reikšmingą poveikį žmonių karjeros pasirinkimams ir gyvenimams.

Siūlomos veikimo kryptys 2026–2030 m.³:

- Naudosime Lietuvos patirtį įgyvendindami **ES ir kitų tarptautinių donorų finansuojamas** socialinio atsparumo programas.
- Sėkmingas „**Kurk Lietuvai**“ programos pritaikymas Ukrainoje per „**Create Ukraine**“ parodė iniciatyvos aktualumą, **sugrąžinant talentus iš užsienio ir stiprinant viešąjį sektorių**. Šią patirtį sieksime taikyti kitose šalyse ir regionuose, suteikdami partneriams veiksmingą instrumentą diasporos ir jaunų profesionalų potencialui išnaudoti.
- Sieksime **plėtoti tokias programas kaip „Digital Explorers“ ir „Women Go Tech“** kitose šalyse, ugdysime profesinius ir skaitmeninius įgūdžius, stiprinsime darbo rinkos tarptautiškumą ir skatinsime moterų įsitraukimą į technologijų sektorių.

3. Skaitmeninis atsparumas

Skaitmeninės technologijos turi milžinišką potencialą stiprinti valdžios institucijų, verslo ir visuomenės atsparumą. Skaitmenizacija didina efektyvumą ir skaidrumą, leidžia teikti paslaugas net krizių metu. Pavyzdžiui, pandemijos laikotarpiu skaitmeninės paslaugos (tokios kaip e. sveikata ar nuotolinis švietimas) leido užtikrinti veiklos tęstinumą ir sumažinti neigiamus sukrėtimų padarinius. Todėl skaitmeninis atsparumas tampa kritiškai svarbus šiuolaikinėms valstybėms.

Skaitmenizacijos poveikis: diegiant e. sprendimus, šalys gali transformuoti tradicinius procesus – viešasis administravimas tampa efektyvesnis, sumažėja biurokratinės kliūtys, piliečiams lengviau gauti paslaugas ir įsitraukti į sprendimų priėmimą. Tai prisideda prie sisteminio atsparumo: technologijų ir automatizacijos pagalba, institucijos tampa skaidresnės ir atsparesnės korupcijai, visuomenė – labiau informuota, o ekonomika – lankstesnė naujovėms. Ilguoju laikotarpiu skaitmenizacija suteikia šalims partnerėms transformacinį impulsą – sudaro sąlygas šuoliui į žinių ekonomiką, praleidžiant kai kuriuos lėtesnio augimo etapus.

Lietuvos įdirbis veikimo kryptių nustatymui:

- Lietuva yra tarp lyderių diegiant **e. valdžios paslaugas ir vystant skaitmeninę infrastruktūrą** (plačiajuosčio interneto tinklai, duomenų centrai, nacionaliniai registrai). Sukaupta patirtis skaitmeninant registrus, kuriant elektronines sveikatos, mokesčių, teismų sistemas.
- Pasaulyje pripažinti „**GovTech**“ **sprendimai** – viešųjų paslaugų inovacijos, atviri duomenys, e. parašas – didina valdžios efektyvumą ir skaidrumą. Pasitelkiant „GovTech Lab“ modelį skatinamas privataus sektoriaus, ypač startuolių, įsitraukimas į pažangius sprendimus viešajam sektoriui.
- **Kibernetinio saugumo srityje** Lietuvos institucijos ir verslas aktyviai dalijasi savo patirtimi ir padeda kurti praktinius sprendimus šalyse partnerėse, įgyvendinti projektai Indijos ir Ramiojo vandenyno regiono, ES Rytų kaimynystės šalyse.
- Lietuvos ekspertizės įtraukimas į „**Team Europe**“ **iniciatyvą Centrinėje Azijoje**, kurios tikslas – saugaus, palydovine prieiga paremto ryšio prieinamumas ir naudojimas Kazachstane, Kirgizijoje, Uzbekistane, Tadžikistane ir Turkmėnijoje, daug dėmesio skiriant kaimo vietovėms ir pažeidžiamoms grupėms.

Siūlomos veikimo kryptys 2026–2030 m.³:

- Plėsiame „**GovTech Lab**“ **patirtį** šalyse partnerėse, skatindami bendradarbiavimą, inovacijų diegimą ir viešojo sektoriaus modernizaciją.
- Dalysimės patirtimi su partneriais, padėdami kurti ir tobulinti **e. valdžios sistemas, nacionalinius registrus**, skatinsime partnerystes šioje srityje.
- Tęsiame įsitraukimą su šalimis partnerėmis **kibernetinio saugumo tema**, įskaitant technologinius sprendimus, koordinacijos procesus ir mokymus.

4. Aplinkos atsparumas

Klimato kaita ir aplinkos degradacija – vieni didžiausių šio amžiaus iššūkių, silpninantys valstybių atsparumą. Stiprėjant ekstremaliems orų reiškiniams, kylant jūros lygiui, dažnėjant sausroms ar potvyniams, nukenčia milijonai žmonių, o ekonomikos patiria milžiniškus nuostolius. Dėl aplinkos problemų (oro ir vandens taršos, bioįvairovės nykimo) prastėja visuomenių sveikata, mažėja išteklių, o tai ilgainiui gali lemti socialinius neramumus ar migracijos bangas. Nė viena šalis nėra apsaugota nuo šių grėsmių, todėl klimato ir aplinkos atsparumo stiprinimas yra bendras prioritetas.

Ši sritis tiesiogiai siejasi su transformaciniu pajėgumu – ji padeda kurti iš esmės naują, tvaresnę ekonomikos modelį, atlaikantį klimato sukrėtimus. Kartu tai prisideda prie globalių įsipareigojimų, tokių kaip Paryžiaus susitarimas, įgyvendinimo – stiprindami šalių partnerių atsparumą, prisidedame ir prie planetos išsaugojimo ateities kartoms.

Žalioji transformacija. Lietuva skirs prioritetą partnerystėms, kurios skatina perėjimą prie **žaliosios ekonomikos**. Tai apima švarios energetikos plėtrą (atsinaujinančių energijos šaltinių diegimą, pvz., saulės, vėjo jėgainių projektus) ir energetinę nepriklausomybę, energijos vartojimo efektyvumo didinimą (modernizuojant pastatus, pramonę), tvarios žemės ūkio praktikos skatinimą (efektyvesnis vandens ir dirvožemio naudojimas, atsparių rūšių auginimas), atliekų tvarkymo gerinimą (perdirbimas, atliekų mažinimas) ir biologinės įvairovės apsaugą. Šios sritys padės šalims partnerėms mažinti savo pažeidžiamumą klimato sukrėtimams ir kurti tvaresnį vystymosi modelį.

Lietuvos įdirbis veikimo kryptių nustatymui:

- Lietuva yra sukaupusi patirtį įgyvendinant **Klimato kaitos programą**, finansuojančią atsinaujinančios energetikos projektus (daugiausia saulės elektrines) šalyse partnerėse.
- Parengtas „**Žaliųjų inovacijų katalogas**“, apimantis Lietuvos įmonių ir mokslininkų sukurtas technologijas bei produktus tvariam vystymuisi.
- Įgyvendintas vystomojo bendradarbiavimo projektas **Kenijoje** – suteikta **parama klimato technologijų akceleratoriaus jaunų įmonių mentorystės programai**, daugiausia dėmesio skiriant atsinaujinančios energijos sistemoms, efektyviam vandens naudojimui ir tvarioms žemės ūkio praktikoms.

Siūlomos veikimo kryptys 2026–2030 m.³:

- Skirsime prioritetą partnerystėms, kurios skatina perėjimą prie **žaliosios ekonomikos** – švarios energetikos plėtrą, energijos vartojimo efektyvumą, tvarų žemės ūkį, atliekų tvarkymą ir biologinės įvairovės apsaugą.
- Sieksime **prisijungti prie ES „Global Gateway“ iniciatyvų**, kuriose dalytumėmės Lietuvos ekspertize, padėtume partneriams kurti ir diegti technologijas, mažinančias šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, modernizuoti elektros tinklus ir integruoti atsinaujinančius šaltinius, ypač Indijos ir Ramiojo vandenyno regione.
- Orientuosimės į „**Žaliųjų inovacijų katalogo**“ **aktualizavimą ir įveiklinimą** per verslo partnerysčių kofinansavimo programą.

5. Ekonominis atsparumas

Ekonominis atsparumas, ypač susijęs su vidaus išteklių mobilizavimu, yra kritinis veiksnys siekiant, kad šalys partnerės ilgainiui taptų mažiau priklausomos nuo išorės paramos. Tai reiškia, kad valstybės turi gebėti savarankiškai generuoti pakankamus finansinius išteklius (per mokesčius, tvarų verslo augimą, užsienio investicijas) ir juos efektyviai panaudoti visuomenės poreikiams. Stipresnė mokesčių sistema ir efektyvios institucijos didina absorbcinį pajėgumą, o diversifikuota ekonomika leidžia greičiau prisitaikyti prie pokyčių. Ilgainiui tai veda prie savarankiškesnės, finansiškai stabilios raidos, kuri yra tvaraus vystymosi pagrindas.

Ši prioritėtinė kryptis apima paramą šalims partnerėms gerinant jų mokesčių sistemą, tobulinant biudžeto planavimą ir vykdymą, diegiant skaidraus viešųjų investicijų valdymo principus. Svarbus praktinių elementų sujungimas – nuo aiškos teisinės bazės bei efektyvios mokesčių administracijos iki skaitmeninių sprendimų, kurie mažina administracinę naštą ir didina skaidrumą. Lygiagrečiai turi būti stiprinami institucijų gebėjimai, koordinavimo mechanizmai bei pasitikėjimas tarp piliečių ir investuotojų, nes tik tokia visapusiška sistema užtikrina tvarią ir atsparią ekonominę raidą.

Lietuvos įdirbis veikimo kryptių nustatymui:

- Lietuva sukūrė **efektyvią mokesčių administravimo sistemą**, pereidama prie rinkos ekonomikos po nepriklausomybės atkūrimo ir vėliau ją modernizuodama. Sukaupia patirtis diegiant skaidrumo mechanizmus viešajame sektoriuje.
- CPVA įgyvendina ES programą „**EU4PFM**“ (2 etapų apimtis – 50 mln. Eur), padedančią gerinti biudžeto valdymą, mokesčių administravimą, muitinės veiklą, viešųjų pirkimų sistemą Ukrainoje.
- Lietuvos ekspertai turi patirties **TAIEX** ir **TWINNING** projektuose V. Balkanuose, Rytų kaimynystės šalyse, konsultuodami dėl viešųjų finansų reformų, įskaitant muitinių veiklą.

Siūlomos veikimo kryptys 2026–2030 m.³:

- Padėsime šalims partnerėms **tobulinti mokesčių sistemas**, kad jos būtų teisingos, efektyvios ir užtikrintų pakankamą pajamų surinkimą. Sieksime prisidėti prie tarptautinių iniciatyvų šioje srityje.
- Skatinsime **skaidrų biudžeto planavimą ir viešųjų investicijų valdymą**, siekdami efektyvaus išteklių panaudojimo ir korupcijos prevencijos.
- Kartu su partneriais sieksime padėti stiprinti **vietos ekonomikos atsparumą** per smulkiojo ir vidutinio verslo skatinimą, investicijų pritraukimą, eksporto galimybių plėtrą. Daug dėmesio skiriama inovacijų ekosistemai ir verslumo ugdymui – kad **šalių partnerių ekonomika diversifikuotųsi ir galėtų atlaikyti išorinius sukrėtimus** (pvz., staigius rinkų pokyčius).

Integruotas požiūris

Visi penki anksčiau aprašyti sektoriniai prioritetai yra tarpusavyje susiję ir sudaro integruotą atsparumo stiprinimo strategiją. Spręsdami problemas holistiškai, pasiekiame didesnį poveikį. Pavyzdžiui, investicijos į švietimą papildo skaitmenizacijos pastangas – išsilavinę gyventojai lengviau prisitaiko prie naujų skaitmeninių inovacijų, efektyviau jas išnaudoja. Žaliosios inovacijos kuria naujas verslo nišas, taip pat didina visos ekonomikos tvarumą. Tvirta finansų sistema reiškia, kad valstybė gali daugiau lėšų skirti tiek švietimui, tiek žaliajai ekonomikai ar skaitmenizacijai. Lietuva sieks, kad jos vykdomos iniciatyvos šiuos iššūkius spręstų kompleksiskai – taip užtikrinsime, jog bendras rezultatas bus didesnis nei atskirų dalių suma.

Daugiašalės partnerystės

Daugiašalė parama yra svarbi Lietuvos užsienio politikos ir vystomojo bendradarbiavimo dalis. Ji **papildo nacionalines iniciatyvas** ir yra **derinama su mūsų prioritetinėmis kryptimis**. Dalyvaudama daugiašalėse programose, **Lietuva prisideda prie globalių iššūkių sprendimo** – ypač ten, kur neturime pakankamos ekspertizės ar veiklos apimčių, bet galime būti matomi kaip platesnių tarptautinių pastangų dalyviai.

Lietuva aktyviai dalyvaus formuojant daugiašalę vystomojo bendradarbiavimo politiką, įsitraukdama į planų, strategijų ir priemonių kūrimą Europos Sąjungoje, Jungtinių Tautų ir kitose tarptautinėse organizacijose ir plėtros bankuose. Sieksime užtikrinti, kad tarptautiniu lygiu priimami sprendimai atlieptų ir mūsų regiono bei šalių partnerių poreikius, o Lietuva įgytų naudingos patirties bei sustiprintų santykius su partneriais.

Savanoriški įnašai tarptautinėms organizacijoms – greta privalomų narystės mokesčių ir įsipareigojimų – bus nukreipiami tikslingai. Koncentruosimės į tas sritis ir programas, kuriose siekiame ilgalaikio poveikio ir kurios siejasi su šių strateginių gairių prioritetais. Investuosime ten, kur mūsų indėlis gali sukurti didžiausią poveikį ir suteikti Lietuvai praktines įsitraukimo galimybes įgyvendinant projektus.

Gindami taisyklėmis grįstą tarptautinę tvarką, siekiame, kad mūsų **finansiniai įnašai būtų skiriami efektyviai ir lanksčiai** – derinant ir geriau išnaudojant tiek tikslines (angl. *earmarked*), tiek bendrąsias (angl. *unearmarked*) paramos formas, atsižvelgiant į kontekstą ir organizacijų gebėjimą pasiekti rezultatus.

Humanitarinė pagalba

Greta vystomojo bendradarbiavimo, Lietuva daug dėmesio skiria humanitarinei pagalbai, teikiamai ekstremalių krizių ar stichinių nelaimių atvejais. Mūsų **tikslas – gelbėti gyvybes, mažinti kančias ir padėti atkurti normalų gyvenimą žmonėms**, nukentėjusiems nuo karų, konfliktų ar katastrofų.

Lietuva, kilus krizei, veikia tiek savarankiškai nacionaliniu lygmeniu, tiek per tarptautinius, ypač ES, mechanizmus.

Naudojame šias įsitraukimo formas: 1. **finansinė parama** nukentėjusiems per tarptautinius mechanizmus ar organizacijas arba tiesiogiai nukentėjusiai šaliai; 2. **tarptautinės pagalbos teikimo komandos siuntimas**. Lietuva specializuojasi žmonių paieškos ir gelbėjimo

griuvėsiuose, potvynių padarinių šalinimo, ryšių ir techninių funkcijų srityse; 3. **materialinė pagalba** – prireikus siunčiame šalims partnerėms reikalingas medicinos priemonės, maisto produktus, palapines, generatorius ir kt. Veikdami greitai ir efektyviai, rodome solidarumą ir stipriname savo, kaip patikimo partnerio, reputaciją. Spręsdami dėl konkrečios įsitraukimo formos, įvertiname krizės pobūdį ir mastą, pagalbos poreikį, Lietuvos kompetencijas konkrečioje srityje ar regione ir pajėgumus bei atsižvelgiame į tarptautinio koordinavimosi rezultatus.

Lietuva siekia dar glaudžiau integruotis į Europos Sąjungos humanitarinės pagalbos sistemą. CPVA gavus **DG ECHO** (Europos Komisijos Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinio direktorato) akreditaciją, atsiranda sąlygos įgyvendinti didesnės apimties pagalbos projektus, kartu plėsti ekspertizę ir patirtį bei stiprinti šalies tarptautinį matomumą šioje srityje.

Humanitarinėje srityje greitis ir efektyvumas yra lemiami, todėl investuosime į greito reagavimo į krizes sistemos parengimą ir glaudų koordinavimąsi tiek su partneriais Lietuvoje, tiek užsienyje (įskaitant ir NVO), kad prireikus galėtume suteikti kuo veiksmingesnę pagalbą. Taip pat stiprinsime bendradarbiavimą su jau humanitarinės pagalbos srityje įsitvirtinusiomis NVO ir kitais partneriais, kurie laikosi humanitarinės pagalbos principų bei standartų, siekdami didžiausio poveikio.

Įgyvendinimo mechanizmai

Sėkmingam strateginių gairių įgyvendinimui būtini veiksmingi koordinavimo, finansavimo ir partnerių įtraukimo mechanizmai. Šioje dalyje apžvelgiami **instituciniai vaidmenys**, finansavimo modelis ir verslo bei nevyriausybinių organizacijų įtraukimas.

Koordinavimas

Nacionalinė vystomojo bendradarbiavimo komisija (NVBK) – strateginis forumas, užtikrinantis visos visuomenės („**whole-of-society**“) indėlį į globalų vystymąsi. NVBK atstovaujamas viešasis, privatus ir nevyriausybinių sektorius. NVBK uždutis – užtikrinti vystomojo bendradarbiavimo politikos nuoseklumą, nustatyti strategines kryptis, prioritetus ir veiklas, kad įvairių ekosistemos dalyvių iniciatyvos papildytų viena kitą, o ne dubliuotų ar konkuruotų tarpusavyje. Strateginis NVBK vaidmuo leis efektyviau naudoti išteklius ir pasiekti didesnę poveikį.

Užsienio reikalų ministerija (URM) yra atsakinga už vystomojo bendradarbiavimo politikos formavimą ir kasdienę veiklų koordinaciją. URM užtikrina, kad strateginių gairių įgyvendinimas atitiktų bendrą užsienio politiką, prižiūri projektų ir programų įgyvendinimą, atstovauja Lietuvai tarptautiniuose formatuose vystomojo bendradarbiavimo klausimais.

Finansų ministerija (FM) yra atsakinga už vystomojo bendradarbiavimo politikos įgyvendinimo koordinavimą su tarptautinėmis finansų institucijomis ir lėšų narystės tarptautinėse finansų institucijose įnašams sumokėti, įskaitant dalį įmokų į ES biudžetą, planavimą valstybės biudžete.

Centrinės projektų valdymo agentūros (CPVA) padalinys – Lietuvos tarptautinių partnerysčių centras⁴ – Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo agentūra, kuri administruoja ar (ir) įgyvendina Lietuvos ir tarptautinių donorų finansuojamus projektus ir programas: vykdo paraiškų konkursus, prižiūri projektų ir programų įgyvendinimą, atlieka viešuosius pirkimus, rūpinasi kokybės standartais.

⁴ Šis pavadinimas bus suteiktas baigus CPVA padalinio steigimo procesą 2026 m. pradžioje

ILTE – valstybės valdoma finansų įstaiga, kurios pagrindiniai veiklos tikslai yra teikti finansines paslaugas, įgyvendinti ir administruoti finansines ir kitokio pobūdžio verslo finansavimo priemones.

Sektorinės ministerijos (pvz., Švietimo, mokslo ir sporto, Sveikatos apsaugos, Aplinkos, kt. ministerijos) prisideda pagal savo kompetenciją: teikia ekspertines žinias, į tarptautinius projektus deleguoja specialistus, padeda identifikuoti partnerių poreikius konkrečiuose sektoriuose.

Labai svarbu, kad įgyvendinant strategines gaires aktyviai dalyvautų ne tik anksčiau išvardytos institucijos, bet ir **savivaldybės, nevyriausybinės ir pilietinės visuomenės organizacijos (NVO) ir verslas**.

URM ir CPVA taikys „**vieno langelio**“ principą verslui ir NVO – konsultuos suinteresuotas įmones ir NVO dalyvavimo vystomajame bendradarbiavime klausimais, padėdami geriau suprasti administracinius reikalavimus ir finansavimo sąlygas, patars dėl partnerių paieškos ar galimybių kreiptis dėl tarptautinio finansavimo. Šis mechanizmas palengvins privačių ir nevyriausybinių subjektų įsitraukimą į vystomojo bendradarbiavimo veiklas, sumažins biurokratinės kliūtis, suteiks reikalingą informaciją ir pagalbą tinklaveikiai. Taip užtikrinsime, kad strateginių gairių įgyvendinimas būtų įtraukus ir kad visi suinteresuotieji gebėtų prisidėti pagal savo stiprybes.

Finansavimo modelis

Strateginių gairių tikslams pasiekti būtinas **tvarus ir lankstus finansavimas**. Įgyvendindama strategines gaires, Lietuva sieks derinti nacionalinį ir tarptautinį bei privataus sektoriaus finansavimą. Pagrindinis principas – nacionalinis finansavimas dažniausiai skiriamas pradinėms projekto stadijoms ir juo siekiama parengti projektą ar programą didesniai tarptautiniam finansavimui arba tarptautinių donorų finansuojamų projektų kofinansavimui. Taip pat maksimaliai išnaudosime **ES institucinio bendradarbiavimo formatus** – TAIEK ir TWINNING projektų galimybes. Siekiame, kad Lietuvos viešojo sektoriaus įstaigos ir ekspertai aktyviai dalyvautų šiuose ES finansuojamuose projektuose.

Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos fondas – pagrindinis instrumentas, telkiantis vystomojo bendradarbiavimo finansavimą.

Įgyvendinant programas, bus taikomi įvairūs finansavimo **modalumai**, pritaikant juos prie konkrečių situacijų: **tiesioginis finansavimas, konkursinis finansavimas**, per **ambasadas** finansuojami projektai.

Verslo įtraukimas

Privatus sektorius yra galingas vystomojo bendradarbiavimo variklis – jis gali atnešti investicijas, technologijas, sukurti darbo vietas ir taip užtikrinti ilgalaikį poveikį šalyse partnerėse. Todėl vienas iš strateginių gairių tikslų – **padidinti Lietuvos ir šalių partnerių verslo įsitraukimą** į tarptautines partnerystes.

Skatinsime verslą per dedikuotą **verslo partnerysčių programą**, finansuojamą per Vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos fondą. Ši programa teiktų **dalinio finansavimo dotacijas** įvairiais etapais: ji galėtų padengti išlaidas, susijusias su užsienio partnerių paieška, rinkos analize, galimybių studijomis, verslo plano šalyje partnerėje parengimu, taip pat finansuoti

bandomuosius projektus. Pavyzdžiui, jei Lietuvos inovatyvi įmonė nori išbandyti savo sprendimą Afrikos ar Azijos šalyje, ji galėtų gauti dalinę paramą pirmajai bandomajai projekto fazei. Tikslas – padėti Lietuvos įmonėms „įeiti“ į naujas rinkas, užmegzti kontaktus, adaptuoti savo produktus ar paslaugas vietos poreikiams.

Tokiu būdu verslas „**paaugs“ iki didesnių finansinių instrumentų** – pasitvirtinusi verslo idėja galės siekti tarptautinių vystymosi institucijų finansavimo (pvz., gauti lengvatinę paskolą, garantiją ar investiciją kapitalui).

Taip pat skatinsime viešojo ir privataus sektorių partnerystes (PPP) įgyvendinant infrastruktūros ar paslaugų projektus šalyse partnerėse, ypač ES „Global Gateway“ strategijos kontekste. Svarbu keisti požiūrį ir nelaikyti vystomojo bendradarbiavimo vien tik labdara. Tai abipusės naudos galimybė – investuodamas į sparčiai augančias besivystančias šalis, verslas gali diversifikuoti rinkas, atrasti naujų galimybių plėtrai ir kartu prisidėti prie socialinių bei ekonominių iššūkių sprendimo.

Nevyriausybinių organizacijų ir pilietinės visuomenės įtraukimas

Nevyriausybinių organizacijų yra tradiciniai partneriai vystomojo bendradarbiavimo projektuose ir programose – jos turi išskirtinės ekspertizės, dirba vietoje su bendruomenėmis, greitai reaguoja į poreikius, inovatyviai sprendžia problemas. Todėl šiomis strateginėmis gairėmis užtikrinsime palankesnes sąlygas dar aktyvesniam **NVO įsitraukimui** į tarptautines partnerystes.

NVO projektų finansavimas bus lankstesnis, o administracinė našta mažesnė – tai užtikrins reguliarios konsultacijos ir apklausos, padedančios įvertinti poreikius bei rezultatus. Sieksime, kad NVO galėtų tikslingai įsitraukti į tas prioritetines sritis, kuriose specializuojasi. Taip pat įgyvendinsime **grąžinamų dotacijų mechanizmą, kuris išspręs NVO apyvartinių lėšų problemą, ilgą laiką trukdžiusią Lietuvos NVO dalyvauti** dideliuose tarptautinių projektuose (pvz., Europos Komisijos konkursuose).

URM ir CPVA veiks „**vieno langelio**“ principu ir NVO sektoriui. Nevyriausybinių organizacijų galės gauti įvairiapusę pagalbą – informaciją apie galimybes, partnerių paiešką, administravimo patarimus ir tinklaveikos priemones. Valstybės institucijos veiks kaip patikimi NVO partneriai, o ne vien finansuotojai, nes mus sieja bendras tikslas – tvarus vystymasis ir realus poveikis.

Galiausiai, inicijuosime **kvalifikuotų pareiškėjų platformą** – oficialiai akredituotų NVO sąrašą, atitinkančių reputacijos, skaidrumo, patirties ir veiklos apimčių kriterijus. Esant skubiam poreikiui ar specifiniam uždaviniui, finansavimas galės būti skiriamas tiesiogiai šioms organizacijoms, taip užtikrinant greitesnę paramą, ypač krizinėse situacijose, ir skatinant NVO pajėgumų stiprinimą. Platforma sudarys sąlygas NVO įgyvendinti ilgalaikes, reikšmingą poveikį kuriančias programas, o kartu bus išlaikomas konkursinis finansavimas kitoms organizacijoms, siekiančioms įsitraukti į tarptautines partnerystes ir ilgainiui tapti platformos dalimi.

NVO laikomos ne tik finansavimo gavėjomis, bet ir **lygiavertėmis partnerėmis tarptautinių partnerystės politikos formavime bei įgyvendinime.** Jų ekspertizė, tinklaveika, lankstumas ir inovatyvūs sprendimai gali būti vertingi valstybės institucijoms, stiprinant tarptautines partnerystes ir Lietuvos „švelniąją galią“, taip pat verslui, siekiančiam įžengti į augančias šalių partnerių rinkas. Siekiant visapusiško įtraukimo, NVO dalyvaus reguliariose konsultacijose, renginių planavime bei kitose iniciatyvose, taikant bendrakūrybos principą.

Stebėsena, vertinimas ir mokymasis

Planuodami stebėsena ir vertinimą, remsimės trimis EBPO Vystomojo bendradarbiavimo komiteto rekomenduojamais **kriterijais: veiksmingumo** (ar pasiekti numatyti tikslai?), **efektyvumo** (ar ištekliai panaudojami optimaliai, gaunant maksimalų rezultatą?) ir **poveikio** (ar pasiekiamas ilgalaikis teigiamas pokytis?). Kiekvienas projektas ar programa turės iš anksto identifikuoti konkrečius pamatuojamus tikslus ir rodiklius pagal šiuos kriterijus. Taip pat kiekviena paraiška bus vertinama per **atsparumo stiprinimo prizmę**. Taigi bus svarbu aiškiai pagrįsti, kaip planuojamos veiklos prisidės prie konkretaus sektorinio prioriteto.

Kiekvienam sektoriniam prioritetui nustatysime keletą **aukštesnio lygmens poveikio rodiklių**⁵, kurie atspindi strateginį tikslą toje srityje. Tai nebus vien Lietuvos indėliu pasiekti rodikliai, bet jie rodys bendrą kryptį, prie kurios Lietuva tikisi prisidėti.

Atskaitomybės mechanizmas: kasmet NVBK posėdžiuose vyks strateginių gairių įgyvendinimo peržiūros, aptariant pasiekimus, iššūkius ir pamokas. 2028 m. bus atliktas **tarpinis** nepriklausomų ekspertų **vertinimas**, o 2031 m. – **galutinis vertinimas**, užtikrinantis objektyvų grįžtamąjį ryšį.

Įgyvendindama šias strategines gaires, Lietuva įsipareigoja veikti profesionaliai, skaidriai ir nuosekliai. Nuolat vertinsime pasiektą pažangą, semsimės patirties ir prireikus koreguosime veiksmų kryptį. Tarptautinių partnerysčių sėkmė bus matuojama ne tik statistiniais rodikliais, bet ir **apčiuopiamais pokyčiais žmonių gyvenimuose**.

Mūsų siekis – kad iki 2030 metų Lietuvos indėlis pasaulyje būtų aiškiai juntamas: šalys partnerės taptų atsparesnės ir klestinčios, o Lietuva įtvirtintų patikimo partnerio reputaciją, kurio „švelnioji galia“ prisideda prie bendros gerovės ir saugumo.

Kuriame ateitį, kurioje kiekvienas turi galimybę prisidėti, o tarptautinis bendradarbiavimas prisideda prie saugesnio ir geresnio pasaulio – Lietuvai ir visiems.

⁵ Preliminarūs poveikio rodikliai, kurie bus tikslinami pagal Strateginių gairių rėmuose įgyvendinamų projektų ir programų pobūdį:

Abipusiai naudingų partnerysčių skaičius – projektų ir programų kontekste užmegztų tarptautinių partnerysčių skaičius; partnerių apklausų rezultatai (pasitenkinimas bendradarbiavimu, pasitikėjimo lygis);

Mobilizuota kitų donorų parama, lyginant su Lietuvos finansuojama dalimi (proc.);

Šalių partnerių atsparumo indeksai – fiksuojamas kilimas (gerėjantys rodikliai, rodantys didėjančią ekonominę, socialinę ir/ar demokratinę/institucijų atsparumą);

Demokratinis atsparumas: pilietinės visuomenės laisvės indeksų kilimas prioritetinėse šalyse.

Švietimo ir gebėjimų ugdymo srityje – apmokytų specialistų skaičius, gerėjanti viešųjų paslaugų (pvz., švietimo, sveikatos) kokybė ir prieinamumas;

Skaitmenizacija – naujų elektroninių paslaugų sukūrimas, augantis naudojimas; šalių partnerių kilimas JT e-valdžios indekse;

Aplinkosauga – sėkmingai įgyvendintos aplinkosaugos reformos šalyse partnerėse; sumažėjusios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos (jei įmanoma nustatyti); įrengti atsinaujinančios energetikos pajėgumai (MW);

Finansinis savarankiškumas – sėkmingai įgyvendintos viešųjų finansų valdymo reformos; mokesčių pajamų dalies BVP augimas partnerių šalyse.

Partnerystė su verslu ir NVO: verslo ir NVO pasitenkinimas įsitraukimu į Lietuvos tarptautinių partnerysčių kūrimą (apklausos), verslo ir NVO įtrauktų tarptautinių partnerių skaičius, verslo ir NVO inicijuotų pilotinių inovacijų skaičius.